

Stereo eller surround?

Rør eller transistor? Balansert eller single ended? Stereo eller multikanal? Fidelity prøver seg på en ekte balansert beskrivelse av to av de beste forforsterkere vi har hørt. Begge låter særdeles troverdig – og samtidig helt forskjellige...

Tekst og foto: Knut Vadseth

Electrocompaniet EC 4.9:
ca kr. 28.000 i stereoversjon,
ca kr.37.000 fullt utbygget.
Produsent: Electrocompaniet, Tau

Conrad Johnson CT6: kr. 45.000,-
Importør: Audiofreaks

av fremragende nye digitalavspillere i superklassen. Mange leveres bare i 2 kanal, et fornuftig kompromiss, mens mange også tilbyr full surround av ypperste kvalitet. Når vår hjemlige Electrocompaniet så kommer med en totaløsning på multikanal som er det mest intelligente vi har sett- og noe av det beste vi har hørt selv i forhold til mye dyrere systemer – så får selv den lett nedskalerte versjonen av vår topptestede CJ Act 2 (Fidelity nr.16) knapt noen "walk-over". På den andre siden vil et godt rørsystem kunne gi så bra "surround" i bare to kanaler at ekte multikanal av mange vil oppleves som en dyr gimmick.

På grunn av tid- og plassproblemer, kommer vi nærmere tilbake til denne fremragende amerikanske rør forforsterkeren i neste nummer, mens vi denne gangen konsentrerer oss mer om EC 4.9 og multikanalkonseptet til norske Electrocompaniet...

Electrocompaniet på Tau

Den nye balanserte forforsterkeren 4,9 er basert på den elegante EC 4,8 som vi testet i nr. 20 og som igjen er en "turbo" variant av den rimelige og gode, men i forhold litt sedate 4,7. Denne har i mange år vært den eneste forforsterkeren fra EC og knapt på samme høye kvalitetsnivå som CD-spillere og de større effektforsterkere. EC 4,8 er mindre og mer elegant enn denne, men først og fremst er her en helt annen artikkelasjon, transparens og dynamikk i det første helt eller delvis egenutviklede produktet fra "nye" Electrocompaniet på Tau.

Her var med 4.8 alt det typisk "positive" fra gamle EC med usedvanlig god og naturlig stemmegjengivelse pluss fremragende holografi sammen med et naturlig varmt klangbilde som likevel er betydelig strammet opp med langt bedre mikrodetaljer og trøkk. Kanskje ikke like kontant som den liktprisede Dynamic Precision 1B (25 kilokroner), men om mulig enda glattere og mer organisk. Og med mindre tilbøyeligheter til å avsløre nettstøy, jitter og annet skitt i øvre mellomtone. Også det typiske EC-utseende med svart akryl og messing vil unektelig ta seg bra ut i de fleste stuer.

High-tech

I tillegg er fjernkontrollen relativt stor og tung, men en bagatell i forhold til DP-varianten. Og denne fjernkontrollen er så avansert med to-veis kommunikasjon med all EC-elektronikk, at dette sammen med det elegante utseende kan bli nøkkelen til EC som din fremtidige high-end lyd-leverandør! Særlig om vi nå skal bevege oss mot den nye 4,9 som visstnok benytter de samme kretsløsningene som i 4,8, men faktisk låter enda bedre (!) og som i tillegg kan leveres med ekstra kretskort for full 6 kanals surround-pakke. Og som sammen med fjernkontrollen kan "brokoble" den populære 120 watteren slik at du kan få hele 400 watt med mindre støy og forvrengning ved avspilling i stereo, mens du utnytter alle kanaler (4,5 eller 6) ved kinobruk og multikanal avspilling.

Danske Anders Thule har gjort noe liknende

En av mine fasinasjoner ved å lese hi-fi nettsteder, er med hvilken selvfølge temmelig uerfarne hi-fi entusiaster med betydelig selvsikkerhet skiller mellom skitt og kanel når det gjelder hi-fi elektronikk og høyttalere. Dette samtidig som de med atskillig skråsikkerhet mener at kabler- og til og med CD-spillere- har liten eller ingen betydning for lyden.

Jeg er enig i at det er relativt lett å høre forskjell på elektronikk. Og vil hevde at det er like lett å høre forskjell på kabler, inklusive strømka-

bler(!) om anlegget ditt er sånn noenlunde balansert klangmessig og ellers uten alvorlige feil. Men det behøver slett ikke være "High-end". Med Fidelity sitt budsjett referanseanlegg i et noenlunde fornuftig dempet rom (som de fleste normalt møblerte rom faktisk er), burde de fleste av oss med alminnelig god hørsel og en bitte smule erfaring kunne høre forskjeller i lyden ved utskifting av ALLE komponenter i anlegget, inklusive kabler.

Det som derimot kan være vanskelig, er å avgjøre hva som er "best". Og da må man defi-

nere "best" som enten mest mulig "korrekt" i forhold til et bredt utvalg av plater som selvfølgelig slett ikke nødvendigvis er "korrekt" tatt opp. Eller man må simpelthen definere "best" som det man liker best på sine favorittskiver. Det sier seg selv at et objektivt "best" er ganske så mye vanskeligere å avgjøre enn sistnevnte subjektive synsing. Og for alle som ikke har vært med på opptakene, vil også den "objektive" varianten ha adskillig subjektive ingredienser, også for mer erfarne hi-fi journalister!

To verdener

Denne omstendelige innledningen skyldes selvfølgelig at det eneste Fidelity kan love med hensyn til utfallet av denne "duellen" mellom to fremragende, men på en rekke områder helt ulike forforsterkere, er at det ikke finnes noe fasitsvar. Det finnes heller ingen vinner- og man kan ikke godtar som jeg at her finnes TO vinnere, uansett om denne flokkelutveien delvis er ødelagt av feige hi-fi blader som er redd for annonserene sine. Men her er uansett to hovedveier og etter min mening fører begge til det musikal-

skte Nirvana. Og selv om det hi-fi politiske resultatet burde være gitt, ser vi slett ikke bort fra at vi selv ville ha valgt det minst stueriktige alternativet, selv om vi da blir vassende i en pøl av forlenget avskrevne "framskritt" som høyoppløselig digital (SACD) og multikanal. Sistnevnte har vi i Fidelity nærmest avskrevet som enten for dyrt eller for dårlig i mange år allerede.

Men samtidig som elektronikkigiganten Sony avskriver sitt eget SACD-system som en kommersiell flopp, blir dette systemet endelig tatt på alvor av en samlet high-end bransje med et ras-

Den ultra avanserte fjernkontrollen til Electrocompaniet er nøkkelen til en ny fremtid for nærmest kompromissløs multikanal på stereo budsjett.

med sine forsterkere (Hi-Fi Klubben), men dette er det overlegent smarteste konseptet jeg har opplevd når det gjelder nærmest kompromissløs multikanal med moderate merutgifter. Electrocompaniet arbeider forøvrig med en enkel modul til eksisterende forsterkere som deres egne AW 180 som da kan brokobles til NEMO-konfigurasjon med 600 watt og en lyd-kvalitet helt i toppen, ifølge Fidelity sitt testpanel i forrige blad. Dette er vanvittige spennende ting og en gledelig nyhet for norsk hi-fi generelt. Særlig når lyd-kvaliteten er så fremragende som vi opplever den i vanlig stereo. I neste blad vil vi teste ut et komplett surroundsystem fra Electrocompaniet inkludert en multikanal DVD-spiller. Basert på få dagers lån av en preproduksjons modell av denne, kan jeg mer enn antyde enda en positiv overraskelse...

Lyden av EC 4,9

Vårt testobjekt er en fullt utbygget 4,9 med 6 balanserte utganger og 2x6 balanserte innganger pluss stereo balansert inn, 3 ubalanserte inn og tape ut. Prisen blir da tilnærmet identisk med den alternative rørforsterkeren Conrad Johnson CT-6 med kun 2 kanaler og bare fono ut/inn. Men denne til gjengjeld med utrolig bra klangstruktur og en tredimensjonalitet og såkalt kino-inngang som gjør den glimrende også til hjemmekino- i to livsbejænde kanaler.

Heldigvis skiller EC 4,9 seg mindre fra rørløyd til CT-6 enn hva som er vanlig i forholdet til "typisk" transistorlyd, og uansett generell preferanser er her en rekke parametre hvor EC utvilsomt er "bedre". Blant annet skiller EC betydelig mer mellom ulike opptak når det gjelder å pensle ut opptaksrommet, det størrelse

og artistenes plassering i dette. På sitt beste er store orkesteropptak i god akustikk enda mer imponerende med EC med videre lydpanorama og med betydelig mer presisjon i dybdeplasingen. Og man hører mye tydeligere forskjell mellom gode SACD-opptak og vanlig 16 bits som imidlertid blir effektivt "parfymeret" av den mindre avslørende rørløyd.

Likevel er EC 4,9 aldri "teknisk" i sitt uttrykk, men varm og bare unntagelsesvis en smule sibilant på stemmer. Faktisk opplever jeg stemmekvaliteten som overraskene bra, selv om her mangler litt kjøtt og blod i forhold til C-J. Til gjengjeld synes jeg nok at rørløyd nærmest legger på et lag brun sminke på artistene. Mer lekkert enn nødvendigvis korrekt? Og når det gjelder bassområdet går det betydelig dypere med EC og her er også vesentlig bedre kontroll og styring av de store bassetmentene i referansehøytaleren B&W 801.

Teknikk eller musikk?

I forhold til C-JACT 2 som vel er den "beste" forforsterkeren jeg noensinne har testet, er CT-6 til tredjeparten av prisen en smule redusert i begge fløyer, selv om den avgjørende mellomtonen har det alt vesentlige av den magiske tonalstrukturen som blant annet får fioliner til å låte så utrolig besnærende. Jeg må medgi at det låter mye "flatere" med selv de beste transistorforsterkere, inkludert EC 4,9. Til gjengjeld virker transientskuldrene litt sløve og avrundede på Conrad'en, mens de er særdeles potente og krispe på Electrocomaniet; helt uten antydning til flising.

Når det gjelder støy eller helst det motsatte med absolutt stillhet mellom ufarvede transienter, så er EC 4,9 simpelthen noe av det beste jeg har opplevd. Og av en eller annen grunn hørbart bedre enn på den dedikerte 2 kanaler 4.8. Her er simpelthen fremragende dynamisk kontrast og en absolutt mangel på flising, antydninger til hardhet (ikke engang i det kritiske presensområdet) eller annet som ødelegger for en absolutt storslagen, ørevennlig og generelt imponerende flott lyd som jeg knapt har hørt bedre. Og hvert fall ikke med nåværende referanseutstyr med kombinasjonen Linn Unidisc 1.1 sc, Valhalla, DP A-1 og B&W801. Her er nok ikke helt den samme utrolige luftigheten som jeg oppnådde med dCS, Linn er uansett en mer tørr og nøktern CD-spiller med veldig lite sminke, men til gjengjeld har den mer kropp og trøkk i grunn-toneområdet. Og NESTEN like bra potetmelstruktur som dCS'en på det ultra finkornede lydbildet, særlig ved SACD-avspilling.

EC mot C-J

Det var rene tilfeldigheter at Fidelity fikk inn to noenlunde liktprisede, men på alle andre måter nesten diamentralt forskjellige forforsterkere som bare har en ting til felles; vi mener de begge er blant de beste i prisklassen til å spille musikk! At EC kan så mye mer på sikt, kan oppleves som et himmelrike for noen, mens andre er sjeleglade for å slippe slike utsvevende

fristelser som multikanal. Selv når det gjøres riktig!

Det har derfor aldri vært tanken å sette disse opp mot hverandre i tabloid "mer blod for penga" stil, men heller å benytte anledningen til å finne ut hvordan de gjengir din favorittmusikk og eventuelt hvorfor man velger den ene fremfor den andre. Selv har jeg eid en rekke rørprodukter, særlig på forforsterkersiden. Jeg elsker rørstyrets tonalbalanse og klangstruktur, også den rause akustiske rammen som er som en holografisk boble rundt høytalerne, men misliker å måtte sitte ytterst på sofaen for å få med detaljer, særlig når det gjelder transiente mikrodetaljer som lett blir litt sløve.

Likevel er vel jeg mer pragmatisk enn mange, og har tatt med også Jan og Håkon i enkelte av lyttetestene. Begge heller noe mot rørprefranser, men er knapt nok noen fundamentalister. Deres uttalelser kan leses i egen rammeartikkel, og vil i en viss grad balansere min generelle opplevelse av disse forsterkerne i stereo versjon. Alle 3 er vi uansett samstemte i at vi har å gjøre med helt sedvanlig bra forforsterkere. Prøver man å dissekere lyden fra begge, vinner likevel EC med mine ører på nesten alle viktige punkter.

Foreløpig konklusjon EC 4.9

Likevel spiller Conrad'en MUSIKK med så mye hjerte, smerte og pur livsglede at disse tekniske parametre blir mindre viktige. Bortsett fra at også EC låter bedre enn nesten alt annet jeg har hørt av transistor forforsterkere, uansett pris. Det er lett å høre at EC låter BÅDE rimelig korrekt og veldig fint på nesten all musikk. Den er mer kritisk på opptak, men klarer å gjengi store lydpanoramaer med kompleks lydstruktur på en gåsehudfremmende måte.

Det var med en smule både engstelse og

Rør eller transistor?

Jan Myrvold om Conrad-Johnson CT 6:

Overbeviser enormt fra første anslag med enormt rom og dybde. Topp dynamikk med lynkjappe transienter. Meget naturtro klangstruktur, men ikke så ryddig i toppen og stram og kontant i bunn som EC 4.9. Også litt mangel på "glans" i cymbaler etc. Til gjengjeld en fantastisk "rasp" i messingene. Meget underholdene og en særdeles musklaks musikkformidler.

Håkon Rognlien om Conrad-Johnson CT 6:

Her får vi et enormt rom, men det er en smule "lukket" helt i toppen, Bassen er ikke helt ryddig, men her er en skyhøy boogiefaktor: La det swinge la det rock'n roll! Mellomtonen er bare fantastisk: rask, homogen og medrivende, orkestermusikk oppleves klangfull og behagelig og med denne utrolige opplevelsen av å være tilstede i opptaklokalet. Og så er det altså hele veien glitrende dynamisk!

Jan Myrvold om EC 4,9:

Går betydelig dypere og med mer kontant trøkk en Conrad'en. Her er en uventet rik og frodig mellomtone, men en litt mer "nøktern" overtonestruktur med litt mindre sødme enn

med rørløyd. Men her er bra dynamikk og et polert klangbilde. EC får bank av CJ når det gjelder gjengivelse av akustiske instrumenter generelt, men er likevel særlig god på piano. EC 4.9 er en svært god og veldig ryddig forsterker med et stort og elegant lydbilde med utmerket detaljering. Utvilsomt et betydelig fremskritt i forhold til EC 4,7 og tidligere modeller i sølle to kanaler. Enda har vi ikke hørt den i multikanal. Det bør kunne bli en mektig opplevelse!

Håkon Rognlien om EC 4.9:

Ryddig og stram, særlig nedover, men det låter litt mer "teknisk" og matt enn med C-J. Likevel er det også her flott dynamikk, men ikke med helt samme raushet. Likevel må det innrømmes at EC nok er sjef nedover mens C-J har overtaket hele veien oppover. EC 4,9 er en særdeles ryddig og elegant musikkformidler på et overraskende høyt nivå, men på KLANG er Conrad'en en hel klasse bedre. Det er også antydninger til litt sibilanter og hardhet på et par opptak, men også en overraskende mangel på flising og støy mellom transientene. En flott forsterker som briljerer teknisk.

stolthet vi har fulgt med på Electrocompaniets fjell og daler gjennom 30 år, men det er desto gledeligere å se at Tau-gjengen ser ut til ikke bare å perfektionere tidligere modeller som i 2006 fremdeles er fullt konkurransedyktige på alle markeder, men også å utvikle nye og veldig smarte konsepter. Dette burde sikre firmaets

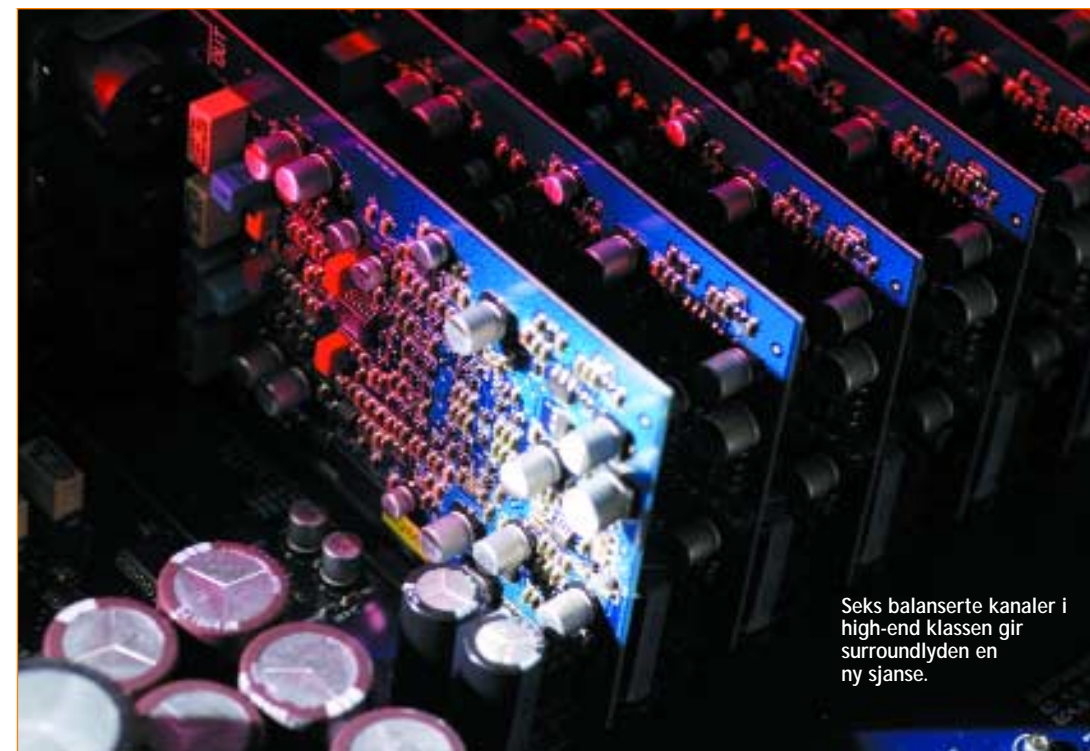
internasjonale ry som spydspiss innen tung hi-fi og high-end hjemmekino.

Den moderat prisede 4,9 er ikke bare en utrolig smart multikanal forforsterker som sammen med den avanserte fjernkontrollen gjør multikanal mer stuerent for oss hi-fi nerder. Og med enorme musikalske potensialer for de dristige.

Men EC 4.9 er også en balansert stereo forforsterker til en meget moderat pris som senere kan utbygges. Sammen med muligheter for superenkel "brokobling" av stereo og 3 kanals effekttrinn, gir dette potensiale til større musikkopplevelser i heimen enn noensinne på tilnærmet "normalt" high-end stereobudsjett.

Men alt dette er uviktig om ikke lyd-kvaliteten i to kanaler er bra. Heldigvis er den med EC 4.9 fremragende!

I neste nummer tester vi EC 4.9 i komplett multikanal system inkludert multispiller og effektforsterkere. Da går vi også Conrad Johnson CT 6 (ca. kr.45.000 fra Audiofreaks) nærmere etter i sømmene...

Seks balanserte kanaler i high-end klassen gir surroundlyden en ny sjanse.